

De staat van verwarring

Mijn mening doet er niet toe. Evenmin die van u, van Houellebecq of van Máxima. Er is slechts de waan van de dag. Een toevalligheid, geproduceerd door de media. Die morgen verdwenen is. En over een jaar weer terugkeert. Mijn omgevallen knipselkast produceert briljante beschouwingen. Ondertussen draait de wereld door, en steeds minder lijkt hij door meningen te veranderen. Hij verandert vanzelf. Of niet. Vroeger was er nog wel eens een auteur of acteur, al of niet collectief, aan wie men een bepaalde verandering kon toeschrijven. Soms maar gedeeltelijk. Dat is nu voorbij. Het selectieproces uit de gigantische woordenbrij wordt steeds anoniemer.

Op internet (maar zeker daar niet alleen) zijn uitingen zeer vluchtig. Ze raken snel ondergesneeuwd in het geweld van de miljoenen breinen die ook zo nodig iets moeten zeggen. Het lijkt democratisch: iedereen een kans om wat te zeggen. Maar wie luistert er? De kanalen zijn bezet en het kost veel geluk, doorzettingsvermogen of geld om daar tussen te komen. En wat dan gehoord wordt beklijft niet.

Onder de gegeven omstandigheden is dit een natuurlijk verschijnsel. De versnippering van de aandacht over een miljoen auteurs die zeer frequent meningen voortbrengen leidt tot een soort van chaos waarin uiteindelijk niets overblijft. Wat wordt er gehoord, door wie is dat gezegd en wat blijft daarvan hangen? Het resultaat zou wel eens nul kunnen zijn.

Uiteindelijk werkt deze vluchtigheid door in het bewustzijn van het individu. Dat "weet" het ook niet meer: in het informatie-tijdperk krijgt het bewustzijn de vorm van een opeenhoping van ongebonden meningen. We kunnen ons niet meer aansluiten bij de mening van de ander. Als uniek individu voel je je verplicht tot het hebben van een eigen mening. Voor velen resulteert dit in het tegendeel; door de eindeloze schittering van de nuance van het enerzijds-anderzijds denk je op een gegeven moment: het zal wel.

Als een groep mensen hetzelfde beleeft, en dat ook van elkaar weet, spreek ik van een intens bewustzijn. Een collectief bewustzijn. Als de aandacht versnipperd raakt, met ieder zijn privémeninkje, dan raakt het bewustzijn verdund. Ook al komen die meningen toevallig overeen met die van de buurman, omdat men dezelfde kranten leest en naar dezelfde tv-programma's kijkt. Er is een groot verschil tussen een mening delen en dezelfde mening hebben.

Nu er de mogelijkheid is om al deze meningen apart te uiten ontstaat de chaos waarin velen parallel min of meer het zelfde beweren, terwijl maar een enkeling daar naar luistert. Als er toevallig een mening tussen staat die afwijkend of interessant zou kunnen zijn, dan wordt die dusdanig verdund door de ruis er omheen dat zij daarin ten onder gaat.

Media, en vooral internet, schieten als platform tekort. Ze brengen mensen niet bij elkaar, maar laten ze eindeloos langs elkaar heen praten. Waar het vooral aan ontbreekt is een mechanisme voor beloning en straf. Goede bijdragen worden meer gelezen dan slechte, zo is het nog wel. Maar dat op zichzelf lijkt onvoldoende om de aandacht vast te houden. Is het mogelijk een platform te creëren dat bijeenbrengt en niet versplintert? Ik ga van de gelegenheid gebruik maken om mijn geesteskind ten doop te houden: de Radiant.

"Dit is de Primaire Radiant". De Eerste Spreker bewoog zijn hand zachtjes over de zwart-glimmende kubus midden op het bureau. Er was verder niets te zien. ... Na enige tijd werd een woud van formules in zwart, met af en toe een dun rood lijntje als een opvallend stroompje daardoorheen, weergegeven op de wanden.

"Voordat je Sprekerschap bereikt", vervolgde de Eerste Spreker, "zul je zelf een bijdrage aan het Plan moeten leveren." ... "Dit", zei hij, "is de mijne". De hele wand scheen om hem heen te dwarrelen. Een dunne rode lijn omcirkelde twee uiteenlopende pijlen en daarbij een flink aantal formules. Daartussen een serie vergelijkingen in rood. ... "Het lijkt niet veel bijzonders." zei de Eerste Spreker

... "Hoe worden veranderingen aangebracht?" – "Met behulp van de Radiant. Je zult merken ... dat je formules nauwgezet worden gecontroleerd door vijf verschillende commissies; en je zal je bijdrage moeten verdedigen tegen voortdurende en genadeloze aanvallen. ... Als hij die doorstaat zal je bijdrage aan het Plan worden toegevoegd.

De Radiant wordt op je geest afgesteld. Alle correcties en toevoegingen kunnen door gedachten worden overgebracht. ... Het zal niet te zien zijn dat correcties en toevoegingen van jou zijn. In de hele geschiedenis van het Plan is er geen auteur bekend. Het is een creatie van ons allen.

Uit: Isaac Asimov, Second Foundation, US 1953 (vertaling/samenvatting: VO).

Op zoek naar een manier om goede ideeën boven te laten drijven en daar te laten blijven kwam dit beeld vaak in gedachten. Zelfmoderatie: de deelnemers krijgen een mogelijkheid om bijdragen die ze lezen te waarderen. Het product is collectief. Dat is geen nieuw idee. En hier en daar ook al toegepast, maar nog niet voldoende ontwikkeld.

Het is essentieel om een onderscheid aan te brengen tussen een vastgesteld deel en de discussie die daarin verandering of aanvulling wil brengen. Het ontbreekt in de huidige fora aan een voldoende duidelijk onderscheid tussen discussie en resultaat. En vooral: er is geen democratisch mechanisme dat uiteindelijk bepaalt of iets daarin wordt toegelaten of niet.

Misschien nog wel belangrijker: het moet iets kosten om wat te zeggen. En als de deelnemers aan de discussie een bijdrage goed vinden, dan moet dat door hen beloofd worden. Dat is dan weer een mening die hun zelf wat kost. De mening van diegenen die op deze wijze krediet vergaard hebben moet zwaarder gaan wegen. Een mening die niets kost heeft geen waarde.

Wat wel al een kenmerk van de huidige fora is, is anonimiteit. Men wordt beoordeeld op bijdragen en niet op wie of wat men verder is. Zo wordt het eindproduct meer iets van allen. Uiteindelijk mogelijk een gedeeld bewustzijn. Bijnamen zijn daarvoor belangrijk. Misschien moeten ze verplicht zijn of zelfs toegewezen worden. Bovendien bevordert een bijnaam de vrijheid van meningsuiting.

Het proces binnen de Radiant moet uiteindelijk gaan lijken op een bewustzijn. Door het kosten- en beloningsmechanisme moeten goede ideeën in het centrum van de aandacht komen en blijven, en slechte op een zijspoor belanden (waar ze misschien ooit weer gevonden kunnen worden). Technisch is dat niet bijzonder ingewikkeld. Met een aantal modificaties zou een forum- of blog- systeem zoals er velen zijn al een bruikbaar uitgangspunt opleveren. Het vinden van een serieuze organisatie of groep die dit wil proberen lijkt een lastiger probleem.

Een dergelijk gereedschap zal vooral goed werken voor een gemeenschap die de onderlinge discussie aangaat met een gezamenlijk doel. De allesomvattende "Prime Radiant" van Asimov zal er niet snel komen. Maar dat hoeft ook niet. Om de gedachte te bepalen: een Radiant kan gebruikt worden voor het tot stand brengen en onderhouden van het programma van een politieke partij door de leden. Er is een vigerend programma. Er is een permanente mogelijkheid daar voorstellen voor te maken, daarover te discussiëren en die bijdragen te waarderen. Op gezette tijden wordt over de meest gewaardeerde voorstellen gestemd. De aangenomen wijzigingen vervangen de betreffende punten in het programma. In een heel ander voorbeeld zou de radiance als hulpmiddel voor het bijhouden van een stelsel van normbehandelingen voor artsen kunnen dienen. Nog een andere toepassing zou het opstellen en wijzigen van wetten kunnen zijn.

Ik nodig de lezer uit om mee te denken en doen met de ontwikkeling van de Radiant. Er is een website: 2fd.eu. Daarop kunnen voorstellen gedaan en bediscussieerd worden. Voorlopig in de vorm van een wiki en een forum. Toegang tot die wiki en dat forum kan worden verkregen door een mail te sturen naar het adres hieronder.

Er zijn vele communicaties op het internet en daarbuiten waar verder niets mis mee is. Iemand zoekt een oplossing voor een vastgelopen computer. En vindt die ook. Of bediscussieert een moeilijk op te lossen puzzel. Of chat eens wat. Dat is allemaal prima. Het gaat hier om meningen die er toe zouden moeten doen.

Amsterdam, september 2007

Victor Onrust

* Voor het aanschouwen van vluchtigheid: kijk eens op <http://labs.digg.com/swarm/?popular>